

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekastein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsbet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garonată pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pub-
licați mai dese după tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 8-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un asem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 177.

Brașov, Luni-Marți 12 (25) August.

1903.

Crisa dualismului.

Când s'a aușit, că Majestatea Sa vine la Budapesta și va chema la palatul din Buda pe bărbății politici maghiari, pe cari voiesc să-i consulte în cestiunea crizei; când s'a mai aușit, că monarchul va asista cu acest prilej și la festivitățile zilei sf. Ștefan, diarele opoziționale au chiuit de bucurie, și-o spuneau pe față, că acesta e o victorie a independenștilor. „Așa mai înțelegem!“ a strigat unul din sinul obstrucțiunii, când contele Khuen a comunicat hotărârea luată de Majestatea Sa, în dietă.

A sosit monarchul după cum a fost anunțat. A fost primit călduros; în ziua următoare a asistat la ceremoniile serbării sf. Ștefan, și i-s'au făcut entusiaste ovațiuni.

Au urmat apoi zilele de lucru. Vineri și Sâmbătă Majestatea Sa a primit în audiență pe corifeii partidei liberale în frunte cu președintele camerelor. Au fost de-arândul ascultați la palat conții Csaky, Apponyi, Iuliu Andrassy, Iuliu Szapary, apoi Dr. Wekerle și Hodossy.

Pe cât de senin era ceriul în ziua Sf. Ștefan, pe atât de nuroși devenise de-odată în timpul audiențelor. Veselele și optimistește așteptări făcură loc curând unei dispozițiuni posomorite. Acesta se întâmplă în tot-deuna, când corda speranțelor e peste măsură întinsă, așa că ele contrastază prea mult cu realitatea.

Simțământul, că ceea-ce pretinde obstrucțiunea maghiară și mai ales modalitatea și impetuozitatea cu care o pretinde — sciindu-se stăpână pe situația parlamentară și voinde să-o exploateze fără de nici o considerație — este un lucru în împrejurările de față foarte riscat, ba chiar primejdios, l'au avut în unele momente chiar și unii din sinul acestei obstrucțiuni, ér Kossuth a dat expresiune viuă acestui sentiment, declarând în public, că nu e bine a întinde corda prea tare și la timp nepotrivit.

Succesele obstrucțiunii față cu cabinetul Khuen-Hedervary de scurtă durată au spart însă cu totul fundul butoiului și — sănătate bună raționament și judecată rece. Nu numai Francisc Kossuth a retractat tot ce a dis și a pretins mai înainte, că ar trebui să aibă în vedere independenștii săi, dér frigurile impetuozelor postulate naționale militare au cuprins într'atât opiniunea publică maghiară, încât nu le-au mai putut rezista nici cei „cuminți“ din celelalte partide maghiare, dișe moderate.

Astfel toți bărbății de stat căți au urcat scările de marmoră ale palatului regal din Buda în zilele de Vineri și Sâmbătă, au dus cu sine convingerea, că „națiunea“ nu pôte fi împacată și că criza nu pôte fi rezolvată fără de concesiuni naționale în cestiunea armatei, concesiuni mai de da-i Dómne, decât cele pe care fostul ministru-president Szell je puse în vedere opoziției.

Csaky, Apponyi, Andrassy, Szapary merșeră la audiențe cu sentimentul, că situația s'a schimbat radical de astă primăvară și nu se mai pôte trece cu una cu două peste postulatele „națiunii“. De altă parte se nutreau cu speranța, că Majestatea Sa, ca „domnitorul cel mai constituțional“, va recunoșce „necesitatea“, ce se impune, și va jertfi din prerogativele sale de Suveran și șef suprem al armatei tocmai atâta, cât va fi de trebuință spre a împăca pe cei din dreapta și pe cei din stânga dietei ungureșci.

Ceriul s'a posomorit din momentul, când cei-ce au mers să înformeze pe Majestatea Sa au simțit că e departe încă de Suveran gândul de a ceda în defavorul unității armatei în conducere și comandă. Se înțelege, că nimeni nu scie încă ce au vorbit între patru ochi — frunțașii parlamentului ungar cu monarchul. Destul însă, că aceștia s'au întors unul câte unul de la palat cu fețele serișe și gânditori și că, pe lângă alte multe indicii, acesta fii destul ca să se vadă, că acțiunile concesiunilor naționale, așa cum le pretinde adî opiniunea publică maghiară, numai bine nu stau.

Insuși organul contelui Ștefan Karolyi, care asemenea a fost între cei chemați la audiență, recunoșce, că încă „n'a succese de a alunga îngrijirile Majestații Sale“.

Aceste îngrijiri sunt de două feluri: pentru armată și unitatea ei și pentru comuniunea dualistă cu Austria. De se vor face concesiuni naționale Ungurilor nu numai unitatea armatei e periclitată, ci și dualismul însuși, căci atunci Austriacii nu vor mai vrea să contribuie la cheltuielile comune și nici pactul economic nu vor mai vrea să-l încheie în asemenea condițiuni. Ba în cazul amintit vor pretinde și celelalte naționalități asemenea drepturi naționale în armată.

Este déră o crisă generală a dualismului însuși, de care se tratăză și care constă dintr'un șir de crize parțiale.

Organul șefului agrarilor ungar și cu toate astea de părere, că Ungariei să i-se dea ce i-se cuvine, și Austriei érăși.

Acesta va însemna, lămurit vorbind, nici mai mult nici mai puțin decât răsturnarea constituției dualiste și inaugurarea federalismului chiar prin mediul armatei.

Se înșelă amar grofii din tabăra liberală și kossuthiștii, decât cred, că ficțiunea statului național maghiar ar pôte rezista valurilor puternice ale unei nouă formațiuni federaliste.

Audiența lui Goluchowski. Ministrul comun de externe contele Agenor Goluchowski a sosit Sâmbătă dimineața în Budapesta. Călătoria lui se aduce în legătură cu criza ungară. Scopul acestei călătorii pare însă a fi altul. Sâmbătă Goluchowski a avut o audiență de 1 oră la Majestatea Sa. Se asigură, că audiența

acesta are o mare importanță politică esternă și e în nex cu întrevederea de la Ischl. Vineri Goluchowski a conferit timp îndelungat în Viena cu ministrul-președinte al României d-l D. Șturdza asupra erământelor din Peninsula-balcanică. După întâlnirea cu ministrul român, Goluchowski a plecat noștea la Budapesta, ca să raporteze Maj. Sale. Atât faptul acesta, cât și viul contact între cercurile armatei austro-ungare și ale armatei române — spune o telegramă din Budapesta — dă a-se înțelege, că stăm în fața unor forțe importante evenimente esterne. Părerea acesta o confirmă și scirea, că ministrul comun de rășboi Pütreich încă va veni la Budapesta, unde va fi primit de Maj. Sa.

Austriacii contra Ungurilor Am amintit în unul din numerele trecute, că reprezentanții Rutenilor din Galiția și Bucovina au ținut o conferență în Lemberg în care au protestat contra reînnoirii pactului, care ar fi păgubitor Austriei și care ar fi numai în favorul Ungariei, deore-ce elementul maghiar asupresce fără scrupule celelalte popore conlocuitoare (Români, Germani, Slovaci, Sêrbi și Ruteni). Același lucru, deși cu ôre-care deosebire, l'a făcut partidul social creștin din Tirol. Într'un meeting bine populat, s'a votat unanim o moțiune în care deputații sunt invitați, ca nici un ban să nu voteze pentru „armata maghiară“ și să se nu aprobe un pact, care păgubescce interesele Austriei în favorul Ungariei. — Nu trebuie să mai spunem, că vocile acestea translaitate supără nespuse de mult corul șovinștilor maghiari.

Crisa politică ungară.

Audiențele din Buda.

Vineri s'au început în Buda audiențele, ce le acordă Majestatea Sa monarchul acelor bărbăți politici maghiari, cari i-au fost recomandați spre ascultare. În cursul zilei de Vineri au fost ascultați: conții Albiu Csaky, Albert Apponyi, Iuliu Andrassy și Ales. Karolyi. Până acum n'a transpirat în public absolut nimic pozitiv despre cele ce le-au spus ei monarchului asupra situațiunii actuale. Se crede însă, că ei au informat coróna în direcția, că fără concesiuni naționale, criza parlamentară nu va pôte fi rezolvată.

După audiențele de Vineri, o mulțime de svonuri s'au răspândit în public, al căror ecou se face presa maghiară guvernamentală. Se dișe, că Maj. Sa e foarte îndispus, e deprimat, se plânge că e nervos și că se simte bolnav, ér încât pentru concesiuni, n'a pus în vedere nici una, deore-ce își teme imperiul de-o dismembrare. S'a mai lătit svonul, că M. Sa va abdica la tron, decât nu se va pôte valida punctul său de vedere, care culmină în aceea, că concesiunile de felul cum le cer extremii, ar avé urmări periculoșe în armată și în Austria, unde diferitele naționalități ar pretinde și ele ceea-ce pretind Maghiarii.

Sâmbătă Majestatea Sa a primit pe contele Iuliu Szapary, Ales. Wekerle și Emeric Hodossy. Era să fie primit și ministrul de finanțe Lukacs, timpul însă care fii destinat pentru această audien-

ță, l'a ocupat ministrul de externe contele Goluchowski, care a venit la Budapesta în afaceri importante, despre cari dăm scire la alt loc al fôiei nôștre.

După audiențele acestea s'a răspândit din nou svonul, că nu sunt absolut de loc prospecte pentru concesiuni privilegiate la introducerea limbei de comandă și de serviciu maghiară în armată. Coróna nu pôte să admită în armata comună reforme, cari ar provoca un mare vifor în Austria și ar sdrobi unitatea armatei. Părerea acesta o au și înaltele cercuri militare.

La clubul liberal a fost Sâmbătă o viuă mișcare. Erau de față miniștri Hedervary, Wlassics, Lang, Daranyi, Lukacs și Plosz, apoi alte somități ale partidului. Din convorbirile ce au urmat reiese, că criza nu va pôte fi înlăturată așa cum se spera. Succese militare n'au să urmeze. Maj. Sa nu vré să provôce o mare crisă și în Austria, împlinind pretensiunile maghiare. Toți factorii de la Curte și cercurile militare superioare și politice sunt contra împlinirii postulatelor estreme maghiare. Ast-fel o descurcare nu se pôte aștepta acum. Părerea generală e, că criza n'are să se rezolve în Budapesta. Maj. Sa va pleca la Viena, de unde va merge la Arad la manevre. Până la 1 Sept. deci, nu e vorba de a-se face ceva.

Intr'aceea se anunță, că contele Apponyi a propus corónai să asculte și bărbăți din opoziția esternă. Maj. Sa însă nu s'a învoit, căci nu pôte sta de vorbă cu ômeni, cari și-au călcat cuvântul dat.

Cu toate acestea Apponyi fii vizitat Vineri sêra, înainte de a pleca la Eberhardt, de deputații estremi independenști: Olay, Polonyi, Barta și Barabas. Ei au cerut lui Apponyi să convôce dieta, acesta însă i-a desfătuit.

„Magyar Szó“ scie să spună cu totul alt-ceva despre această vizită, a-nume:

Contele Apponyi să fi determinat pe căpeteniile obstrucțiunii, a renunța la postulatul limbei de comandă maghiară. Scirea pare verosimilă, căci „P. H.“ având un interview cu Polonyi, acesta a declarat, că e gata a renunța la împlinirea acestui postulat pe timp de 10 ani. Tot acesta o spune și Lengyel Zoltan, care dișe, că se svonesce despre: instrucția în limba maghiară, permutarea ofișerilor ungar și rezolvirea în ôre-care chip a cestiunii emblemelor. În schimb pentru aceste trei concesiuni se cere: sporirea contingentului, indemnitatea, budgetul, pactul și tariful vamal, modificarea regulamentului camerei și pôte încă ceva.

„Magyar Szó“ se preface grozav de indignat și acuză pe Apponyi, că vré să tradeze interesele națiunii maghiare, și dișe despre el, că e mai periculos și decât Khuen-Hedervary, căci e declarat clerical și aulic.

Interesant este și ceea-ce scrie „Egyetértés“ despre Apponyi. După informațiunile acestui diar contele Apponyi, în urma audienței de Vineri, nu mai pôte fi luat în combinațiune la formarea noului ministeriu. Și acesta nu pentru-că ar fi dat expresie vr'unui punct de vedere radical în afacerea postulatelor naționale, ci pentru-că fără învoirea prealabilă a

monarchului a ținut conferențe cu bărbați din opoziție extremă și pentru-că a propus Coronei să fie ascultați și șefii obstrucției.

Evenimentele din Balcani.

Din scirile telegrafice mai nouă reiese cauza pentru care Rusia și-a mobilizat flota de război din Marea Negră contra Turciei.

Ambasada rusă din Constantinopol a remis Pôrtei o notă, în care declară, că satisfacția dată pentru uciderea consulului *Rostovski*, nu e suficientă. Nota cere eruairea și pedepsirea tuturor funcționarilor și persoanelor, cari au participat la complot și cari sunt responsabili pentru omor. Rusia pretinde mai departe, ca după aplicarea ofițerilor străini, să se organizeze în dată și fundamental gendarmeria.

După primirea notei, *Sultanul* a dat o iradea în care *primese toate pretensiunile rusești*. Sub presidiul marelui vizir s'a ținut un consiliu, care a redactat răspunsul la nota rusă. De la împlinirea promisiunilor cuprinse în iradea, atârnă acum retragerea escadrei rusești, care n'a ajuns încă în Bosfor.

Încât pentru revoluția macedonă, *diarului „Lokalanzeiger“* i-se depeșeză din Sofia, că mișcarea revoluționară ia mari proporții în vilaetul Adrianopol. Rescuțații au atacat orașul Vasiliko de lângă Marea Negră și au incendiat cartierul turcesc; casina, conacul și oficiul telegrafic le-au aruncat în aer cu dinamită, pe comandantul Mehemed-Ali și pe alți trei funcționari i-au prins și pe mai mulți soldați i-au ucis. Afară de acesta revoluționarii au incendiat mai multe sate turcesci și lângă Klentirnovu au atacat tabăra turcescă și au nimicit-o. Ei au prins o trupă din 60 soldați și doi ofițeri, însă după-ce i-au desarmat, i-au lăsat liberi.

Din *Salonic* se vestese, că bandele bulgare au atacat în drumul lor numeroase detașamente turcesci. În *Monastir* e mare temere de o răscolă. Din *Ueskueb*, unde miliția amenință cu omoruri, numeroase familii s'au refugiat la *Salonic*.

Correspondentul din București al mai multor *ziare străine*, într-o scrisoare ce a primit-o din Sofia, i-se relatează, că un război între Turcia și Bulgaria este inevitabil și că cercurile guvernamentale și diplomatice din capitala bulgară încă recunosc acesta.

Șefii mișcării macedonene au adresat consulilor din *Monastir* au manifest prin care declară, că nu mai pot reține populațiunea bulgară din cauza nenumeratelor acte de violență ale Turcilor și bașibuzucilor și că declină ori-ce răspundere.

Devastarea orașului Crușova. D. Ralli, președintele consiliului din Atena, a comunicat reprezentanților puterilor rapoartele consulilor greci din Macedonia, din cari rezultă, că biserica și școala grecescă din *Krușevo* au fost aruncate în aer cu dinamită, că 322 case de ale Grecilor au fost incendiate și că mulți Greci au fost uciși. D-l Ralli a rugat puterile de a pune un sfârșit acestor excese, din a căror pricină Grecii, mai mult decât ceilalți creștini și mai mult decât Turcii, suferă.

Comunicări primite de la Pôrta fac cunoscut că șefii macedoneni *Sarafoff*, *Sandartsky* și *Tchanowieff* se află în vilaetul *Monastir*.

Plângerile Bulgarilor. *Êtă* câte-va amănunte din memorandum bulgar, adresat puterilor în privința suferințelor îndurate de Bulgarii macedoneni: Cei 2800 de Bulgari arestați, în cele patru vilaete se repartizează astfel: *Salonic* 400 inși, județ 500 inși, *Scopia* 500 inși, județ ?, *Bitolia* 625 inși, județ 225 inși, *Adrianopol* 230 inși, județ 320 inși. Total 2800. Să nu se uite, că toate aceste arestări sunt făcute cu privilegiul atentatelor din *Salonic*, adică de la sfârșitul unei *Aprilie*, până la sfârșitul unei *Iunie*. Lipsind multe alte informații

asupra arestărilor de prin sate, numărul 2800 fără exagerare trebuie să se înțească, ba chiar să se întreprindă — *dice* memorandumul. Cea mai mare parte dintre inchiși, nu știu de ce sunt arestați. Ei sunt ținuti în închisore cu lunile, fără a fi supuși instrucției. Din închisore centrală din *Salonic*, autoritățile au liberat numai 32 de inși. Din închisore din *Adrianopol*, 81 de Bulgari inchiși, dintre cari 4 preoți au fost trimiși în exil în *Asia-mică*, fără să existe vre-o sentință, care să motiveze această măsură.

Generalul de divizie *Ismail-Pașa*, directorul general al școlilor militare turcesci, a ținut elevilor școlii de geniu din Constantinopol un înflăcărat discurs războinic, care în împrejurările actuale își are importanța-i necontestabilă.

„*Camarazi* — a *dis* generalul — noi aparținem unei rase, care de vechi s'a distins prin calitățile ei războinice și a dat lecțiuni de artă militară lumii întregi, și pretutindeni s'a acoperit de glorie. Cel mai umil dintre soldații noștri, cel mai fricos devine un leu când știe că e vorba de a se lupta pentru *Padișah*. De aceea grație acestor sentimente de cari sunt însoțite toți soldații noștri, pretutindeni unde au fost trimiși soldații noștri, ei au fost victorioși și s'au întors încununăți de lauri.

„In celelalte țări, pentru a se inspira soldatului iubire pentru suveranul său, i-se vorbesc de virtuțile acestuia. La noi, nu e de loc așa. La noi, dragostea și credința pentru suveran și supunerea la poruncile lui sunt ordonate de Șeriat. Tronul suveranului este și tronul *Khalifatului*; el este centrul dragostei a 30—40 milioane de otoman și centrul de atracțiune a 300—460 milioane de musulmani. Un cuvânt care e din gura sfântă a *Khalifului*, răsună în inima întregii lumi islamice. De aceea nici nu se poate stabili o paralelă între soldații străini și ai noștri în ceea-ce privește legăturile ce ne unesc cu suveranul.“

Instalarea episcopului Radu.

Despre instalarea episcopului *Radu*, ce s'a făcut *Duminea* trecută, 16 August, „*Familia*“ dă următoarele amănunte: *Diminea* la 9 ore s'a început instalarea. *Catedrala* oferia un aspect imponent. Era înțesată de lume îmbrăcată în haine de sărbătoare, galeriile erau ocupate de dame. Se prezentară episcopul titular *Winkler* și canonicul *Fetscher*, comitele suprem *Beothy*, primarul *Rimler*, șefii tuturor autorităților civile și militare. *Preoțimea* s'a adunat în număr foarte mare, erau vr'o sută, din cari vr'o 60 în ornate bisericesci.

Solemnitatea s'a început cu procesiune la reședința episcopescă, de unde episcopul a fost condus la biserică în sunetul clopotelor și întâmpinat la intrare de cor. Aici s'a făcut îmbrăcarea solemnă în mijlocul bisericii; în fine înzestrat cu coróna și cârja arhierescă, a fost condus la tronul episcopesc. *Vicariul* capitular *Dr. Augustin Luran* dete ordin să se cetască actele numirii. *Secretarul* *Dr. Cornel Bulc* ceti întâiu numirea făcută de *Maj. Sa*, apoi bulele papale. *Cetite* aceste, *vicarul* capitular, *prelatul* papal *Dr. Augustin Luran*, adresă noului episcop o cuvântare frumoasă prin care îl declară așezat în scaunul episcopesc și îl felicită călduros la întronisarea sa. Apoi îl conduse înaintea altarului și episcopul ceti textul jurământului, după care se reintorse la tronul său.

Acum urmă momentul cel mai important al sărbării. *Pr. Ssa* luă cuvântul și răspunde, ținând o vorbire-program de o înaltă erudițiune și de distinsă valoare oratorică. *Limba* frumoasă românească a în cântat tot auditorul, căldura vocii a pătuns toate inimile, devotamentul ce a legătuit pentru conducerea noii sale diecese a inspirat bucurie în toți ascultătorii. *Cuvântarea* de multe ori subliniată cu aclamări entusiaste, la fine a fost acoperită de cele mai căldurose manifestații de bucurie.

După acesta un alt moment solemn al sărbării: omagiul preoțimei, manifestat prin sărutarea mânilor episco-

pului. Și întronisarea s'a terminat în mijlocul urărilor de bine ale ascultătorilor. Apoi începă liturghia solemnă, la care a cântat corul preparanților sub conducerea d-lui *Dr. Leontin Palady*. La orele 2 *Pr. Ssa* episcopul dete în reședința provisorie o masă intimă, la care luă parte vr'o 40 de persoane. *Primul toast* a fost rostit de *Pr. Ssa* pentru noua sa diecesă. În numele clerului l'a felicitat *vicarul* capitular *Dr. Aug. Luran*, în numele mirenilor *Iosif Vulcan*. Au mai vorbit d-nii: *Dr. Dăian*, *Dr. Tripou*, *Butean*, *I. Roman*, *Ștefanica*, *George Pop* și alții. *Masa* s'a ridicat în mijlocul bucuriei generale, urând cu toții noului episcop al diecesei oradane: „*La mulți ani!*“

SCIRILE DILEI.

— 11 August v.

Onomastica M. Sale la Galați. În ziua de 18 August s'a oficiat un „*Te Deum*“ la biserica catolică din Galați, la care au participat și autoritățile civile și militare române. S'era s'a dat un banchet pe bordul vaporului „*Elisabeta*“. A cântat muzica militară a regimentului 11 *Siret*. *Primul toast* l'a ținut *Dr. Hakmann* atașatul consular c. și reg. pentru *M. S. Regele Carol, Atanasiu*, prefectul județului *Covurlui*, pentru *M. Sa* împăratul și regele *Francisc Iosif, Emil Sulzer* pentru reprezentanții autorităților române, generalul *M. Groza* pentru armata austro-ungară. Erau de față vr'o 60 persoane, cari au petrecut împreună până dimineața.

Un premiu al Academiei Române. *Premiul Adamachi*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „*Poporul român din Ungaria și Transilvania de la începutul secolului XVIII încôce*“. (*Decis* 25 Martie 1900). *Serierea* va cuprinde: 1) *Starea morală, juridică și economică a poporului român de la începutul secolului XVIII încôce*. *Faptele*, cari au avut cea mai mare înfrîngere asupra dezvoltării culturale a poporului român în decursul aceluia secol. 2) *Mișcările etnice, politice și sociale ale Românilor din Ungaria și Transilvania înainte și după reformele lui Iosif II.* 3) *Scopurile urmărite de Maghiari până la 1848*. *Normele și tendințele administrative imperialiste; viața religioasă, intelectuală și economică a Românilor până la 1848*. 4) *Epoaca de la 1848 până la 1866*. *Încercările de înțelegere între Maghiari și Români*. *Luptele* dintre aceste două popore. *Măsurile* luate de guvernul absolutist. *Reforme* în legislațiune și administrațiune. *Reorganizarea bisericii române de cătră Șaguna* pe base nouă. *Dezvoltarea culturală a Românilor*. 5) *Înființarea regimului dualist*. *Promisiunile* făcute Românilor. *Legile naționalităților*. *Desființarea autonomiei Transilvaniei*. *Regimul dualismului*. *Starea Românilor sub acest dualism*. *Terminul* prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembrie 1904.

Mărtea lui Salisbury. Din Londra se telegrafază, că *Sâmbătă* s'era a încetat din viață în castelul său din *Hatfield* lordul *Salisbury*, în etate de 73 ani. *Salisbury* suferea de bôlă de inimă și rinichi. A fost unul din cei mai distinși bărbați de stat ai *Englitterei*. *Abia* avea 23 ani, când intră ca deputat în camera comunelor, alăturându-se partidului tory (conservativ). La 1866 fu numit secretar de stat pentru *India*, a repășit însă la 1867. În 1878 deveni ministru de externe și în anul acesta încheiă o convenție secretă cu *Rusia*, în care acesta făcū mari concesii *Englitterei*. La congresul din *Berlin* fu și el al doilea delegat pe lângă *Beaconsfield*. După mărtea lui *Beaconsfield* deveni *Salisbury* șeful partidului tory, reușind să răstorne pe *Gladstone* de la cârmă. Puțin a stat însă la putere, căci la alegerile ce urmau după 7 luni, partidul liberal eși biruitor și *Gladstone* deveni *erași* ministru president. La

1886 *Salisbury* ajunsse din nou ministru president. *Politica* lui a fost să scotă *Englittera* din izolarea în care se afla. Începū să facă opoziție *Rusiei* în Orient. Cu puterile străine a întreținut raporturi amicale și garantă interesele *Englitterei* prin convențiile ce le-a încheiat cu diferitele state. La 1892 *Salisbury* a cădūt *erași* de la guvern, fiind-că *Irlandesii* aliându-se cu liberalii, i-au votat neîncredere. La 1894 însă fu numit *erași* ministru-president. Sub acest al treilea ministeriu-*Salisbury*, în care *Chamberlain* ocupa portofoliul coloniilor, s'au petrecut fapte mari. *Noul guvern* se avântă în mai multe întreprinderi războinice, cari s'au sfârșit cu războiul contra *Transvaalului*, războiul fatal pentru *Englittera*. Înainte cu doi ani *Salisbury* s'a retras din viața politică. S'a ocupat cu memoriile sale, cari vor apăre acum după mărtea lui.

Polonii în Budapesta. O societate de excursioniști poloneși a vizitat zilele acestea *Budapesta*. *Ungurii* le-au făcut o primire entusiastă. Intre alții li-a ținut un discurs și *Francisc Kossuth*, care a *dis* următoarele:

„*Voi sunteți fiii acelei țări, pe care de trei ori s'au încercat s'o asazineze și cu toate acestea trăiesce*. *Patria* voastră este un reproș permanent în numele libertății și al dreptului poporului față cu tiranii, cari nu cunosc ce-i patria și au sfâșiat patria *Polonilor*. *Voi ați vărsat mult sânge pentru patrie și patria ai cărei fii știu să moră pentru ea, va reînvia*. *Și învierea* voastră se va face cu ajutorul *Ungurilor*. *Eroii* voștri au luptat la 1848 în rîndurile noastre. *Unul* dintre cei mai mari regi ai noștri a fost regele vostru cel mai mare. *Sufletul* tatălui meu se îmbrățișeză în cealaltă lume cu sufletul lui *Kosciuszko*. *Eu, care sunt pe acest pământ, ca să ajut la realizarea libertății maghiare, pot spune cu drept cuvânt, că în numele tatălui meu binecuvânt patria voastră!*“

Sfințire de biserică. În comuna *Sărăuad* (*Tasnad-Szarvad*) din comitatul *Sălagiu* la 30 August n. a. c. va avé loc sfințirea bisericii și școlii, la care în numele senatului (bisericesc) și al poporului român s'au lansat invitări semnate de parochul local d-l *G. Stanciu* și curatorul primar *Mihaiu Oșanu*. Cu ocaziunea aceasta se va da și un banchet (tacâmul 3 cor.), *er* s'era petrecere cu dans. (*Intrarea* 1 cor. de persoană singuratică, 70 b. de persoană în familie.) *La dispoziția* oșpeților vor sta trăsuri gratuite la gara din *Tășnad* (distanță de 3 chlm.) *Trenurile* sosesc la 6 și 6½ dimineața și la 5½ d. a. *Oșpeții* vor fi încuartirați gratuit. *Invitările* tipărite la „*Victoria*“ în *Șimleu* sunt de două feluri, una de lux și cealaltă populară. Este interesant, cum se începe acesta din urmă, „*Noi, senatul și poporul român din Sărăuad cu cinste și dragoste vă poftim și chemăm la sfințirea*“ etc. Afară de preot și curatorul primar mai vedem iscălite pe invitări următoarele nume: *I. Macarie*, *I. Mandra*, *V. Ardeleanu*, *I. Maior*, *N. Pop*, *I. Marcu* și *G. Mureșianu*, ca senatori, *N. Fultman*, curator școlar, *G. Macarie*, *I. Munteanu*, *M. Bratiș*, *I. Fultman* foști curatori primari.

Insoțiri economice sârbesci. Pe teritoriul țării coróniei ungare funcționează de present 140 de însoțiri economice sârbesci, grupate în jurul a două instituțiuni mai mari: a *Asociațiunii* însoțirilor agricole sârbesci și a *Asociațiunii* însoțirilor de economi sârbi, ambele cu sediul în *Agram*. *Insoțirile* aparținătoare acestor două centrale au avut la finea anului 1902 3799 membrii, a căror avere se cifra cu cor. 21,657,776. Din averea acesta au fost imobili 39,000 jug. cat., însărcinate cu împrumuturi în sumă de cor. 2,230,462. În cursul anului 1902 însoțirile acestea au acordat împrumuturi în sumă de cor. 620,828 și au primit depozite spre fructificare în sumă de cor. 209,306.

Un spion bulgar. Din *Călărași* se scrie că acolo fu prins, pe când voia să ia vaporul spre *Silistra*, *Bulgarul* *Vasile N. Misclive*, bănuț ca spion al comitetului macedonean. La el s'au găsit mai multe

scrisori compromițătoare scrise în diferite limbi, clorofom, un aparat de fotografie instantanee, fotografia regretatului Ștefan Mihăileanu și altele. El n'are pașaport și spune că a trecut în țară în luna Aprilie a. c. prin Giurgiu tot fără pașaport. Cercetările continuă. Arestatul face destăinuiri foarte interesante.

Un interview cu rabinul din București. Rabinul Dr. Beck din Bucuresci a ținut un interview acum de curând: „Prima mișcare antisemită în România a pornit de la *Români ardeleni* și cele mai mari persecuții au avut loc la 1866—1872. Actualmente însă poporul român ne tratează cu ospitalitate și legile asupritore nu sunt îndreptate numai contra jidovilor, ci peste tot contra tuturor străinilor.” Beck a ținut mai departe, că jidovii nu vor înceta cu agitația, până nu vor obține drepturile politice.

Intelepciunea militară a lui Francisc Kossuth. Francisc Kossuth, într'un interview cu un corespondent al ziarului „N. Fr. Pr.” a ținut: „Se știe, că în fața dușmanului ordinele se dau prin signale, ér gónna nu vorbește nici nemțesce, nici unguresce.” — Un ofițer răspunde acum tot în „N. Fr. Pr.” următoarele: „Locuțiunea: „se știe” se întrebunțază de obicei tocmai când nu se știe. Adevărul este, că regulamentul austro-ungar spune lămurit, că în fața dușmanului se nu se dea nici un signal cu gónna, orî toba, afară de atac și Carree (Klumpen), ceea-ce este și firesc, căci nimeni nu pôte ști, din sute de gónne care signal se referă la dñsul. Afară de acesta, din signale ar puté afla și dușmanul ceea-ce avem de gând.”

Sămănăturile în România. Ultimul buletin despre starea timpului și a sămănăturilor în intervalul de la 1—7 August v., constată că pretutindeni timpul este cald, și că sămănăturile sunt bune; tre-ratul se continuă cu activitate, porumbul suferă din cauza lipsei de plóie. Islazurile și livezile de pruni sunt bune. În unele județe, grânele sunt secerate și adunate. Pe alocurea porumbul a fost amenințat din cauza lipsei de plóie. Pretutindeni se simțea lipsă de plóie. Acum a ploaie în toată țera.

Intre Ruși și Chinesii. Ziarul rus „Wladivostok” constată, că în districtul Blagowjescensk, dușmânia între Ruși și Chinesii devine din ce în ce mai aprinsă. S'au săvîrșit deja mai multe crime, victimele de regulă fiind Chinesii. Nu de mult o mulțime de Ruși s'au adunat și s'au încercat să opréscă cu forța debarcarea a 1000 de muncitori Chinesii. Poliția n'a putut stăpâni de loc mulțimea furioasă; a trebuit să se ducă la fața locului vice-gubernatorul, care cu mare greutate a putut potoli spiritele și a făcut posibilă debarcarea muncitorilor. Causa acestei dușmării este concurența ce și-o fac lucrătorii ruși și chinesi. Chinesii muncesc cu mult mai ieftin și mai bine decât Rușii; din cauza acésta cel ce are nevoie de muncitori, angajază Chinesii, astfel că lucrătorii ruși sunt espuși să móră de fómé.

O nouă linie maritimă. După o scire primită din Odessa de ziarul „Novosti”, în curând se vor termina tratativele privitoare la înființarea unei circulațiuni regulate de vapóre între Japonia și porturile rusesci din Marea Négră. Tratatativele se fac de o mare societate japoneză, care dispune de un însemnat număr de vapóre moderne; ele sunt conduse de consulul japonez la Odessa, de directorul societății și de cercurile comerciale competente rusesci. Se asigură, că au ajuns la un bun sfîrșit. Exportul Japoniei în Rusia va lua astfel o întindere și mai mare.

Sucesiunea Regelui Alexandru. Ziarele sêrbesci dau amênunte curioase asupra averii lăsate de defunctul Alexandru și de regina Draga: S'a putut stabili, că Regele Alexandru depusese într'o bancă sêrbescă 250,000 franci în contocorrent și 150,000 în hârtii-valori. Afară de acésta, îi aparțineau personal mobila

Konacului și toată argintăria, între care se afla o garnitură prețioasă ce datéază de pe vremea lui Miloș. Mai interesantă este succesiunea Reginei Draga. Ea se compune dintr'un libret al Casei de economii de 12.000 franci depuși la Union-Bank din Viena; din 50,000 franci în aur ținuti în deposit la banca de credit din Belgrad; dintr'o casă în Belgrad de o valóre de 60,000 franci, și din alte depozite pentru vre-o 27,000 franci. Adaugându-se la acésta juvaericele prețuite la 150,000 franci, suma totală e de 300,000 franci, cari se cuvin ca moștenire celor două surori ale ei.

Cărțile didactice din străinătate și Maghiarii.

La un congres al învățătorilor de stat, învățătorul Tomcsányi Ianos a ținut o conferență despre manualele geografice din străinătate și despre felul cum se prezintă în ele poporul maghiar. În urma acestei conferințe, congresul va adresa un memorandum societății geografice și altul guvernului, cu rugăminte, ca să intervină în străinătate, spre a nu mai scrie în cărțile didactice despre Maghiarii așa cum au scris până acuma.

Dintre toate cărțile străine cele mai ostile țin Tomcsányi, sunt cărțile austriace. Chiar și titlul cărților este revoltător, țin conferențiarul, deoarece geografia monarchiei pörta titlul de *Oesterreichische Vaterlandskunde*. În partea primă, în care se descrie geografia fizică, nici nu se vorbește de granița dintre Austria și Ungaria. Munții, riurile, clima etc. sunt prezentate parcă toate ar fi austriace. La descrierea etnografică se vorbește întâiu de Țigani, apoi de Maghiari și în sfîrșit de jidovi.

În partea politică nu se vorbește, decât despre un stat, care s'a format din patru state. Legile le sancționează împératul. La descrierea provinciilor vorbește despre *marele principat al Transilvaniei*. Vorbind despre capitala ungară spune, că e compusă din două părți: Buda (Ofen) oraș liber regesc în care se află palatul, celenodiile țării statua lui Hentzi și „Aquincum”-ul roman. Atâta și nimic mai mult. Partea a doua este Pesta, oraș liber regesc, ca și Pojunul, și nimic mai mult. Din asemenea isvóre învață austriacii, ér după austriaci celelalte popóre. Intre vre-o 20 de manuale geografice, Tomcsányi n'a găsit decât 2, în cari se arată adevărul, se descriu în mod fidel raporturile Ungariei cu Austria și numele orașelor se scriu pe unguresce. Acestea sunt o geografie rusescă și una italianescă tipărită la Neapole. O altă geografie însă, tipărită la Milano, se adapă éráși din isvóre austriace. Austria este o monarhie, capitala Viena, ér Ungaria nici nu e întregă ca provincie, căci Transilvania este mare principat deosebit, cu capitala *Hermanstadt*. O geografie elvețiană pune câteva numiri maghiare, cele mai multe însă și aici sunt nemțesce. Într'o geografie germană tipărită la Halle, despre Ungaria se vorbește sub numirea Ost-Oesterreich. În geografiile din *Galiția* se vede influența austriacă.

În geografiile englese și franceze vedem puțină bunăvoință, țin Tomcsányi, deși și aici monarhia este prezentată ca stat unitar cu capitala Viena. Atât în cele englese, cât și în cele franceze se remarcă, că „popórele statului acestuia sunt dușmane unul altuia și nu-și prea iubesc patria”.

În hârtile geografice, Ungaria nu se deosebesce în colorii de Austria, numai într'o hartă *francesă* a găsit Tomcsányi colorii deosebite pentru Ungaria. Nici acésta însă nu l'a mulțumit, căci bine că Ungaria are colorii deosebite, în același timp însă și *Croația* și *Transilvania* încă își au colorile lor.

Într'o geografie sêrbescă se țin, că tot pământul locuit de Sêrbi, este *pământ sêrbesc*, așa că comitatele Timiș, Torontal, Baci se anexéază Serbiei. *Ungaria* se întinde între Dunăre și Mureș și se începe cam pe la Seghedin. În geografia acésta se relevéază ce e drept, că există și pământ

sêrbesc stăpânit de Unguri, tot-odată își exprimă speranța, că Sêrbii își vor reconstitui cât mai curând hotarele.

Cărțile didactice *românesci*, țin Tomcsányi, sunt încă și mai îndrăznețe. Acestea, deși instruite cu aprobațiuni ministeriale, taie după placul lor provincii din corpul Ungariei. Astfel de provincii, pe cari le găsim în toate manualele, sunt: *Transilvania, Timișana, Maramureșul*, cari se află prezentate în hârti deosebite. Numirile acestora variéază între țeri și provincii, tot-déuna se relevéază însă cu mândrie, că aceste țeri sunt *locuile de Români*. Numai unele din aceste cărți recunosc o *Ungarie independentă*, cele mai multe vorbesc de *imperiu austro ungar*. În toate aceste cărți se relevéază, că *Maghiarii vor să-i despóie pe Români de naționalitatea lor, îi nedreptătesc, nu-i numesc în funcțiuni de stat etc.*

Acestea le-a spus Tomcsányi în conferența sa. Acuma să vedem, ce măsură va lua guvernul unguresc față cu autorii de cărți didactice din străinătate, ascultăvor ei de somațiunile din Pesta, ori vor scrie și pe viitor așa cum au mai scris, — spre indignarea șovinistilor noștri.

Lupta în contra speculatorilor.

Ziarul „Petersburgskija Wiedomosti”, în numărul său de la 13 August st. n., publică un articol de fond intitulat „Uniunea internațională a producătorilor de grâu”. În acest articol ziarul rus se plânge de pozițiunea inferioară a comerțului de export a grânelor din Rusia și atrage atențiunea ministeriului de agricultură și comerț asupra faptului, că în Statele-Unite, cu toată organizațiunea superbă a căilor de comunicație, a unei rețele mari de elevatori și a multor altor înlesniri aduse comerțului de grâne, producătorii direcți de cereale nu se consideră destul de apărați în contra speculanților în acésta ramură, și de aceea au format o uniune internațională a producătorilor direcți de cereale.

În luna Mai a. c., societatea americană numită „Societatea Dreptății”, compusă din 38.000 fermieri mari, a adresat membrilor săi un apel în care îi îndemná a nu vinde grâul mai jos de un dolar bushelul (dolarul 5 cor). La acest apel au răspuns 36.500 fermieri, cari au exprimat dorința, ca organizațiunea internațională de producători de grâne să se adreseze producătorilor de grâne din Rusia, Argentina, Canada, India, Austro-Ungaria și România, care exportéază grâne, pentru a forma o formidabilă societate internațională, menită a înfrîna pe speculanții de grâne, și anume pentru a lua hotărîrea de a nu vinde grâu mai jos de prețul unui dolar de bushel.

Ziarul rus țin, că decă s'ar găsi 10.000 de membri în India, 3000 în Argentina, 5000 în Rusia, 4000 în Austria și 1000 în România, atunci cu siguranță, că Uniunea internațională a producătorilor de grâne ar fi putut reuși cu proiectul ei. În ceea-ce privește pe Rusia, ziarul sus citat adauge, că cu greu s'ar puté găsi în Rusia 5000 de proprietari, cari să se întélégă, și acésta din cauza lipsei spiritului de asociațiune.

Reprezentării, concerte și petreceri.

Tinerimea academică din Sêlagiu și părțile mărginase invită la petrecerea cu dans, ce se va aranja în Tășnad la 30 August st. n. 1903 în Hotelul central, în favorul bisericii și școlei gr. cat. române din Sărăuad, Patron marele dăruitor și bine făcător al școlei din Sărăuad d-l Ștefan Oșan Havasi, proprietar în Cluși. Comitetul aranjator: Georgiu Stanciu, președinte. Ștefan Cuc, secretar. Vasiliu Hoblea, cassar. Ignatiu Sabo, controlor, Iosif Pataki, controlor. Desideriu Filep, maior-dom, și 54 tineri.

Reuniunea de lectură din Bocșa-romană aranjéază cu concursul reuniunii de cântări „Armonia” din Bocșa-montană o producțiune musicală-teatrală ce va avé loc Sâmbătă în 16 29 August 1903 în lo-

calul reuniunii. Inceputul la 8 óre séra. Prețul de intrare: locul I. cor. 2 b. 40, locul II. cor. 2., locul III. cor. 1 b. 60, locul de stat cor. 1 b. 20. Venitul curat este destinat în favorul reuniunii. Contribuirile peste taxă se vor primi cu mulțumită și se vor publica.

Program: 1. „Niță Panjen” monolog de Coriolan Brediceanu predat de d-l Petru Vuc. 2. „Răsunetul Ardealului” de I. Vidu. 3. „Imn regal” de A. Musicescu. 4. „Din ședători” de Ioan Vidu. 5. „La riul Vavilonului” de A. Musicescu. „Pétra din casă” comedie de V. Alexandri.

Tinerimea academică din jurul Retégului va aranja la 30 August 1903 în comuna Retég petrecere cu dans. Prețul de intrare de o persoană 1 coróné în familie 1 cor. 60 filerî. Venitul este destinat în favorul edificândei școlei române din loc. Inceputul la 7 și 1/2 séra. Spre sciință: trenul sosese în gara locală de cătră Bistrița la 7 óre a. m. și 3 p. m. De cătră Cluși-Deși-Zélau la 11 óre a. m. și 7 și 3/4 séra. În comitet Ioan Sonea preot local președinte. Georgiu Isaiu preot vice-președinte Ștefan Bușița preot vice președinte. Paul Salvan preot secretar. Ioan Farcașiu teol. abs. secretar Valeriu Deac preot cassar. Procopiu Motintean preot controlor. Alexandru Szilagyî teol. econom. și alți vr'o 30 tineri.

ULTIME SCIRI.

Budapesta 24 August. La ultimele audiențe s'au prezentat următorii; Lukacs, Banffy, Hieronymi, Zichy, Szell, Tisza și Falk. Impresia acestor audiențe este, că Monarhul nici nu vré să audă de introducerea limbei maghiare ca limbă de comandă.

Diverse.

Ceva despre Vatican. Aședat pe una din cele 7 coline ale Romei, Vaticanul n'a făcut totdeuna parte din oraș. Ađi el e mai curând o adunătură de palate, decât un singur palat. La el au lucrat cei mai faimoși arhitecți, între alții și Bramante, care a început biserica „Sf. Petru” din Roma.

Palatul papilor are 3 caturi, 20 curți și 13 mii de camere, 8 scări mari și 200 micî. Din nefericire, pentru aspectul său, Vaticanului îi lipsesce o fațadă exterióră și e mascat de colonada pieței sf. Petru.

Nu se știe în ce timp a fost înființat Vaticanul. Numele lui vine de la muntele „Vaticanus”, unde se dedeau oracolele „vaticinia”. Se știe totuși că acolo a locuit Carol cel mare. El s'a înfrumusețat cu incetul, până ce atinse, la renașterea, înfățișarea și însemnătatea-i de ađi. cari nu s'au schimbat de loc de atunci. S'au făcut încercări de a-se prețui tesaurerele Vaticanului și s'a dat cifra de un miliard. Suma esactă nu se cunósce.

Cânele paratrásnet. Un fizic filosof, al cărui nume nu-l cunóschem, sfătuesce un mijloc original spre a ne puté apăra de trásnet: a ține lângă sine un câne în timp de furtună.

Se pare că fulgerul are o specială preferință pentru animale și în special pentru câne. S'au cules multe observațiuni cari confirmă acest ciudat fapt. Adesea păstorii au rămas neatinși, pe când trásnetul ucidea în jurul lor număróse oi.

Arago menționează următorul cas: La Praville, lângă Chartes, un om mergea între un cal și un catâr încărcați cu saci de grâu. A căzut un trásnet, cele două animale au fost trásnite, dér omul a scăpat numai cu spaima.

Lângă Worcesteren, trásnetul a ucis un cal, pe când copilul ce conducea calul n'a avut nimic.

Și spre a justifica că cânele e un paratrásnet, se adaugă că un anume Corven, se afla în casă alături de un câne, când trásnetul a intrat în odaia lui. Numai cânele a fost ucis, pe când stăpânul său s'a ales cu o ușoră sgduitură.

În timpul unui serviciu divin la Chateu-neuf-le-Montiers, un trásnet a ucis două persoane, dér toți câni, cari se introduseră în biserică, au fost trásniți.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărți: aici înșirate este a se mai adauge e lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandație.)

Scrieri economice.

Manual complet de agricultură rațională, de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala superioară dela Ferăstrău și la Seminarul Nifon Metropolitan din București. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. I **Agrologia**, sėu Agricultura generală. 34 cőle de tipar cu 217 figuri în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al Romăniei cu decizia Nr. 2078 din 1897. Costă 5 corőne.

Vol. II **Fitotehnia**, sėu cultura specială a plantelor, 38 cőle de tipar cu 202 figuri în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă 8 corőne.

Vol. III **Zotehnia**, sėu Cultura generală și specială a vitelor cornute, dimpreună cu lănărie și lăptărie, 49 cőle de tipar cu 225 figuri în text. Costă 8 corőne.

Vol. IV **Economia Rurală**, sėu organizașăiunea și administrarea moșilor mari și mici. Costă 8 corőne.

Cartea d lui prof. Maior se deosebesc esențial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba și literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba noastră, care tratăză tőte cestiunile cele mai mari ca și pe cele mici privitoare la agricultura română din tőte țările locuite de Români, pe baza progreselor actuale ale științei și tehnicii agricole moderne. Ea ia serios concurența cu cele mai bune lucrări apărute până acum în limbile culte: germană, franceză etc.

Economia pentru școalele populare compusă de Teodor Roșu, învățator la școala principală română din Lăpușul-Unguresc. Edișăiunea a doua. Prețul 60 b. (pl. 5 b. porto.)

Despre influința împrejurărilor asupra acșăiunilor și deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck de Pansite Iosin. Prețul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură și fost estimator expert la banca agricolă. Motto: „Sėrac în țără sėracă“. Eminescu. Prețul 2 cor. plus 1 b. porto.

„**Cartea Plugarilor**“ sėu povestiri economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor etc. scrisă de Ioan Georgescu. 90 pag. Form. 8° costă 50 b. (+ 6 b. porto).

Insoșirile de credit împreunate cu insoșiri de consum, de vėndare, de viieri, de lăptari etc. Indreptare practică pentru înfiinșărea și conducerea de astfel de insoșiri, de F. W. Raiffeissen. Edișăiunea a V-a Trad. de Dr. A. Brode. Editura Reuniunii rom. de agricultură din comit. Sibiului. Conșăine 227 pag. costă cor. 1.60 (+ porto 20 bani.)

„**Sfaturi de aur**“, pentru săteni și români de tőtă starea și etatea, de Aron Boca Velcheranu. Prețul 60 b. (plus port 5 b.)

Grădina de legume, de Ioan F. Negrușiu, profesor în Blăși. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negrușiu, e de cel mai mare folos practic. Costă 50 b. (plus 5 b. porto.)

Vinuri din pőme, de Gr. Halip prof. Este o carte în care se dau explicașăi și învățături amănunșăite asupra modului cum este a-se face tot felul de vin din felurite pőme. Prețul 40 b. (cu posta 45 bani.)

Imbunătășirea stării sătėnului, de Gr. G. Peucescu. Prețul 50 bani (plus porto 5 b.)

„**Cultura și îngrijirea grăului**“, de I. F. Negrușiu. Pr. 14 b. (plus porto 5 b.)

„**Economia**“, pentru școalele populare, de Teodor Roșu. Prețul 60 bani (plus porto 5 b.)

„**Buna chivernisală**“, de Teodor V. Păcășian. Pețul 40 bani (plus porto 5 b.)

Preșăurile cerealelor din piașă Brașov.

Din 21 August 1903

Măsura sėu greutatea	Calitatea.	Valuta în		
		Kor.	șil.	
1 H. L.	Grăul cel mai frumos	12	60	
	Grău mijlociu . . .	12	40	
	Grău mai slab . . .	12	—	
	Grău amestecat . . .	9	60	
	Sėcară frumőșă . . .	8	40	
	Sėcară mijlociă . . .	8	—	
	Orz frumos	7	—	
	Orz mijlociu	6	80	
	Ovės frumos	4	80	
	Ovės mijlociu	4	60	
	Cucuruz	9	—	
	Mălaiu (meiū)	8	—	
	Măzăre	16	—	
	Linte	16	—	
1 kilă	Fasole	12	—	
	Sēmēnșă de in	16	—	
	Sēmēnșă de cānepă	7	50	
	Cartofi	1	50	
	Măzărice	—	—	
	Carne de vită	—	96	
	Carne de porc	—	12	
	Carne de oerbec	—	72	
	100 kil.	Sėu de vită prospėt	40	—
		Sėu de vită topit	62	—

Conspectul bolnavilor în Spitalul civil, luna lui Iulie:

Rėmași	Veniși	Suma		Vin-decași	Indreptăți	Nevindecași	Morți	Suma	Rėnas	Dile de îngrijire
B. F.	B. F.	B.	F.	B. F.	B. F.	B. F.	B. F.	B. F.	B. F.	
67	26	76	81	143	107	79	54	2	3	—
1	6	4	87	62	56	45	3093			
93	157	250	153	5	1	10	149	101		

Dintre bolnavi au murit:

- 4 de Tuberculosis pulmonum;
- 1 „ Bronchitis capillaris;
- 2 „ Apoplexia cerebri;
- 1 de Paralysisa progressivă;
- 1 „ Eclampsia gravidarum;
- 1 „ Vitium cordis.

Operașăi s'au executat în Iulie 70, între carșă 11 orthopedice și 2 obstetricale din carșă:

- 38 cu Chloroformnarcose;
- 28 fără Anestesiare;
- 4 cu Anestesiare de Cocain;
- 3 „ „ Schleichiană.

Ambulanșă gratuită au cercetat'o 159 sėraci.

Ordinașăiuni repetate la sėraci au fost 186, așă că suma totală de ordinașăiuni gratuite au fost 345.

Operașăiuni mai mici ambulatorice s'au executat 18, între carșă 17 fără Anestesiare, 1 cu Chloroformnarcosă.

Un candidat de advocat, cu praesă bună, posedând un stil curat și în tőte privinșăele perfect maghiar așă numai decăt pe lângă condișăiuni favorabile aplicare în cancelaria a Drului

Mátyás Lázár

Sibiū, Strada urezului nr. 23.

E preferat acela, care cunoșăce în scris și limba română. 1—3.(1080)

Frumos ca o Icőnă

este un Teint delicat alb și fin, și o față fără pistruși și pete. Spre a obșăine acēșă sa se spele în fie-care șăi cu **SAPUNUL**

„Lilienmilchseife a lui Bergmann“

(Marca: 2 minerăi.) dela Bergmann & Co. in Dresden și Teutschen a/E.

Se capēșă bucașă cu 80 bani, la Teutsch & Tartler și la farmacia lui Roth in Brașov.

(980) 18—50

Se caută pentru o fabrică mai mare un Corespondent abil.

Receřișăe: 23—26 ani, necăsătorit, se cunoșăce perfect limba germană și română eventual și maghiară în vorbire și scriere, precum și cunoșăinșăe generale comerciale, stenografie, scrisore frumőșă. — **Sirguintă și capacitate** pentru lucrări independente.

Oferte detaliate cu fotografie și copie de testimoniu, sunt a se trimite la

HAASENSTEIN & VOGLER, Wien I.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Tėrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provēșăut cu cele mai bune mijlőce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozișăiune de a putē esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateșă, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȘI DE ȘCIINȘĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.
FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȘĂ
DUPĂ DORINȘĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȘĂRI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru tőte speciile de serviciuri.

BILANȘĂRI.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.

Coverte, in tołă mărimea.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.

PREȘĂURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Tėrgul Inului Nr. 30, etajul I, cătră stradă. — Preșăurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Maiū st. n. 1903.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapeșă:

- I. Trenul mixt la őra 5-20 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ő. 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la őra 8-13 min. sėra.
- IV. Tr. accel. la őrele 10-26 m. sėra.

Dela Brașov la Bucureșăi:

- I. Trenul de persőne la őra 3-55 m. dim.
- II. Tren accel. la őrele 5-14 m. dim.
- III. Trenul mixt la őrele 11-40 a. m.
- IV. Trenul accel. la őra 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- V. Tren mixt la őrele 6-50 sėra.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- I. Trenul de pers. la őra 5-19 min. dim. (are legătură cu Tușnad la őra 9-18, cu Ciuc Gyimes și Ciuc-Szereda, la őra 10-46 min. a. m.)
- II. Trenul mixt la őra 8-40 min. a. m.
- III. Trenul de per. la őra 3— m. p. m.

Dela Brașov la Zėrnesci (gar. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la őra 9-2 min a. m.
- II. Trenul mixt la őra 3-44 min. p. m.
- III. Trenul mixt la őra 9-47 m. sėra.
- IV. Trenul mixt la őra 6-14 m. dim. (Numai dela 1 Iunie Dumineca și în sėrbători).

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la őra 5-19 min. dim.
- II. Trenul mixt la őre 8-40 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la őra 3— min. p. m. (are legătură cu linia Tușnad-Ciuc-Gyimes.)

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapeșă la Brașov:

- I. Tren accel. la őrele 5-07 m. dim.
- II. Trenul de persőne la őra 7-50 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ő. 2-9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la őra 9-27 min. sėra.

Dela Bucureșăi la Brașov:

- I. Trenul accel. la őra 2-18 min. p. m.
- II. Trenul mixt. la őra 9-18 min. sėra.
- III. Trenul pers., la őra 5.— m. p. m.
- IV. Tren. de pers. la őra 7-41 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
- V. Tr. accel. la őrele 10-14 m. sėra.

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persőne la őre 8-25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda őra 3-20.)
- II. Trenul de pers. la őra 1-53 m. p. m. (are leg. dela Ciuc-Gyimes la 5-17 dim.)
- III. Trenul mixt, la őra 6-27 m. sėra (are legătură dela Palanca la 8-54 dim.)

Dela Zėrnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la őra 7-02 min. dim.
- II. Trenul mixt la őra 1-12 min. p. m.
- III. Trenul mixt la őra 8-18 sėra.

Dela Ciuc-Ghimes la Brașov:

- I. Trenul de pers. la őra 8-25 m. dim.
- II. Trenul de pers. la őra 1-53 m. p. m.
- III. Trenul mixt la őra 6-27 min. sėra. (Are legătură cu Tușnad-Ciuc-Gyimes.)
- IV. Trenul mixt la őrele 10-05 m. sėra.